

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiae Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtute Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1622

Sect. 2. ad quid obliget hoc praeceptum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

Caietani placitum reprehenditur.

Almaynierior.

Vide lib. 1. & 2. de grat. per varia capita. Vide lib. 2. de grat. a cap. 4. Pars ostenditur.

naturæ impleri, inter quos actus perfectissimus est iste amor. In qua re erravit Caietanus exponens illa verba, *diliges Dominum Deum tuum*, non intelligi de dilectione, quæ est ex charitate: nam ibi est sermo de summo mandato, & perfectissimo amore, cui respondet vita æterna. Item erravit Almaynus tractatu de Charitate capite 9. ubi dicit posse servari hoc præceptum naturaliter: quod etiam tribuitur aliis Theologis in 3. distinct. 28. dicentibus Decalogi præcepta esse naturalia quoad substantiam. Sed sententia Almayni erronea est: nam simpliciter dicendum est, hoc præceptum esse supernaturale, nec posse servari sine gratia, ut tradunt omnes Theologi, & Divus Thomas prima secundæ, quæstione 100. articulo secundo. An verò actus sit supernaturalis quoad substantiam in opinione est, quantum longè probabilius sit esse supernaturalem in substantia. Ultima pars clara est: nam finis ultimus connaturalis gratiæ, est Deus clarè visus: unde supernaturalis cognitio, & amor sunt veluti proprietates gratiæ: ergo & præcepta, quæ de his actibus dantur. Unde hac ratione præceptum hoc obligavit in lege naturæ. Videantur dicta in simili de præcepto fidei disp. 13.

SECTIO II.

Ad quid obliget hoc præceptum.

1. Dubium quid importet particula, super omnia, in præcepto charitatis. Vide si placet de particula super omnia, lib. 1. de grat. c. 31. a nu. 2.

Non importat intentionem actus.

Vide auctoritatem de potest. disp. 4. sect. 4. Probatur. De termino qualitatum late in Metaph. disput. 46. de 4. Secundo probatur dilemmate Prior dilemmatis pars impugnatur.

Posterior pars excluditur multipliciter.

1. PRæcipua difficultas est, quam obligationem imponat illa particula *super omnia*, in qua duo sunt certa. Primum, præcipi illo verbo, ut obiectivè diligamus Deum magis, quàm alia, quia maiora bona illi debemus velle, scilicet divinum esse, divinos honores. Secundò, præcipi etiam, ut appreciativè magis diligatur, id est, ut ultimus finis, & ita firmiter, ut paratus sit homo ex vi huius amoris ad faciendum omnia, quæ necessaria sunt ad hunc finem obtinendum, & ad conservandum eius amorem, & negligenda omnia, quæ repugnant huic fini, quam vim habent verba illa: *ex toto corde, & ex tota anima tua*.

2. Difficultas tamen est, An teneamur ratione illius particulæ diligere summa intentione, sed breviter dico hoc præceptum non exigi à nobis certum aliquem intentionis terminum, seu gradum, atque adeo non teneri nos ad hanc summam intentionem. Primum quia solum petitur à nobis verus, & absolutus amor Dei, ut ultimus finis gratiæ, & naturæ, in quem omnia referamus: sed hic actus potest esse sine certa intentione, præter minimam; si fortè actus & habitus illam naturam suam determinant. Minor patet: quia illa perfectio dilectionis Dei pertinet ad speciem, & naturam talis actus, qui saluatur in quavis intentione. Secundò si requiratur certa intentio, peto in quo gradu: nam præceptum debet esse clarum. Dices: requiri in summa. Sed contra: nam hic gradus vel sumitur simpliciter summus, & hoc non, tum quia nullus est talis gradus in charitate: tum quia licet esset, non possumus illum habere: alias oporteret ad servandum hoc præceptum tam intensè amare Deum, quantum amat anima Christi. Vel intelligitur respectivè comparando intentionem huius amoris ad intentionem aliorum amorum, qui sunt in homine, sed neque hoc dicitur probabiliter, quia talis obligatio, neque ex Sacra Scriptura, neque ex traditione, neque ex certa ratione colligitur. Secundò quia vel hæc obligatio est per se, vel per accidens ratione periculi, ne si creatura ametur intensius, Deus vincatur ab amore creaturæ. Primum non per se, quia præcepta non obligant ad conatum potentia, neque ad istas comparationes, vel respectus, præcipue cum ferè non sit homini intelligibile, quem actum eliciat intensiorem. Secundum accidere fortasse potest

aliquando, sicut tenetur homo vitare omnes occasionem peccandi, tamen hoc neque semper, neque regulariter accidit, quia, ut supra dixi, hic amor de se est constantior, & firmior: tum quia alias deberet homo eadem ratione frequentius exercere actus amoris Dei, quàm creaturæ, ne se exponeret illi periculo.

3. Unde confirmatur. Nam vel hæc maior intentio intelligitur in actu, vel in habitu: non primum, quia sicut possem nunc actu diligere creaturam, & non Deum, ita possem elicere actum amoris creaturæ intensiorem sine peccato, neque oportet habere semper respectum ad actus amoris Dei, qui præcellerunt: nam illud est onus gratis impositum, & intolerabile: aliàs necesse esset eum, qui intensiori actu peccavit, intensiori etiam actu converti, ut posset iustificari, quod est impossibile. Neque etiam secundum dici potest de habitu, tum quia præcepta non dantur per se de habitibus, ut iam dicam, tum quia habitus proportionantur actibus. Confirmatur adhuc: nam ex opposita sententia sequuntur multa incommoda: semper enim mater dubitare posset, An peccet mortaliter diligendo filium: semper item actum aliàs honestum propter solam intentionem fieri malum: & veniale peccatum ex obiecto, ex sola intentione fieri mortale. Tertiò hoc præceptum ad maiorem intentionem obligaret unum hominem, quàm alium, solum quia maiori affectu diligit res alias.

4. Addo ultimò, si comparatio fiat inter actus charitatis, non solum non esse præceptum, sed neque consilium positivè diligere intensius Deum, quàm proximum, ut patet ex dictis disputatione 1. ratiorem possumus. 4. nam charitas potest esse æquè intensa respectu Dei, & proximi, & consilium est diligere ex tota intentione charitatis, tam Deum, quàm proximum: dico positivè, nam negativè consilium erit, neminem intensius diligere, quàm Deum.

5. Hinc expeditur illud dubium de quo Theologum cum D. Thom. 1. 2. quæstione 100. articulo 10. An modus charitatis cadat sub præcepto? hic modus charitatis intelligi potest, vel respectu actus elicitæ charitatis, quasi modificati ab illa: hoc secundo modo modus charitatis non cadit per se in præceptum, quia præcepta obligant ad substantiam actus in ordine ad fines proximis, relatio verò in finem ultimum facta ab operante per se non est nisi ad honestatem: neque cadit in præceptum, ut in 1. 2. in materia de bonitate, & malitia humanorum actuum ostensum est disput. 6. sect. 1. Alio autem sensu varij modi intelligi possunt in actu charitatis, qui ad duo capita revocantur: quidam enim sunt modi effectuales, ut esse amorem appreciativè summum, & propter talem bonitatem &c. Et huiusmodi modi cadunt in præceptum, quia pertinent ad substantiam eius: alij verò sunt accidentales modi, ut duratio, intentio, &c. Et hi non cadunt in præceptum, ut diximus.

6. Tertiò dubitari potest, An non solum obligemur hoc præcepto ad actus eliciendos, sed etiam ad comparandos habitus. Affirmat Martilius in 2. quæstione 18. Paludan. in 3. distinct. 37. quæst. 2. articulo 2. Responderetur tamen hic nullam posse esse controversiam: omnia enim præcepta per se primò dantur de actibus, quia solum dantur de iis, quæ sunt in nostra potestate: de habitibus verò non dantur, nisi quatenus pendunt ex actibus nostris, vel consequuntur illos, ut in simili diximus in materia de fide disp. 13. sect. 5. num. 9.

7. Ultimò dubitari potest. An ex hoc præcepto, qui per se est de actu interiori oriatur obligatio ad aliquem actum exteriorem erga Deum. Respondetur, dupliciter posse intelligi hoc præceptum obligare ad actum exteriorem; primò remore per modum operantis; & hoc modo omnia præcepta dici possunt

Confirmatur primo data resolutione.

Confirmatur secundo.

Confirmatur.

Extenditur eadem ratio ad rationem proximi.

De quocumque genere doctrinæ lib. 2. de leg. c. 10. de iur. specul. lib. 1. de port. disp. 13. sect. 1. num. 10.

1. Dubium, an obligatio præcepti de bonitate cadat sub præcepto.

2. Dubium, an ex præcepto pro divitiis obligatio ad aliquid exteriorem.

possunt pertinere ad charitatem, quia omnia sunt necessaria ad seruandam charitatem, & radican- tur in ea, quae de causa dicitur. *Qui non diligit me, ser- uantes meos non seruat.* Alio modo intelligi potest pro- xime, & proxime, & hoc modo raro quidem, sed in- terdum obligare hoc preceptum ad actum externum, qui a sicut amicitia erga homines requi- rit aliquando opera externa, ira & amicitia erga Deum, quando illa sunt ad eius honorem necessa- ria, ut sequenti sectione dicemus. Verum est, vix posse assignari aliquem actum externum, qui non possit sub aliqua alia ratione immediatè oriri ab alia virtute: nihilominus obligatio propria exer- cendi talem actum oriri potest ex charitate.

SECTIO V.

Quando obliget hoc preceptum.

IN hoc precepto virtute continetur aliquid ne- gatiuum, ut non habere Deum odio, & sic obli- gat semper, & pro semper. Difficultas verò est de affirmatiuo, id est de eliciendo actu amoris. Qui- dam igitur, in quibus est Capreol. 2. d. 18. quæst. v. nica art. 3. ad 2. Scoti contra 4. conclus. Conrad. 1.2. quæst. 100. art. 10. volunt obligare, quando eumque obligat aliud preceptum, quia nullum aliud potest perfectè adimpleri nisi intercedat charitas. Verbi gratia, si obligat preceptum elemosynæ, obligare etiam preceptum charitatis, ut imperet elemosy- nam, quod si quis det elemosynam sine tali amo- re, cum transgredi non quidem preceptum elemo- synæ, sed charitatis. Sed errat, nullum enim est pro- babile fundamentum huius obligationis, cum ille actus non sit necessarius ad seruandum aliud præ- ceptum. Præterea repugnat omnibus Theologis. Alij affirmant diebus festis, ut Scot. in 4. distinct. 27. quæstione v. nica. Tabiena verbo *charitas*, quæst. 20. Angelus verbo *seruata*, num. 41. Gabriel in 3. distinct. 37. quæst. v. nica art. 3. Almainus quæst. v. nica. Sed errant, etenim nulla ratio est, quæ præscribat illud tempus, neque lex diuina positiua, cum dies festi sint determinati lege humana positiua, quæ per se non determinat de actibus interioribus, nisi quatenus sunt necessarij ad exteriores: omnia autem, quæ exteriori perficiuntur diebus festis, perfici pos- sunt sine hoc actu amoris Dei. Ita D. Thom. 2. 2. quæst. 122. art. 4. vbi Caiet. & alij Sotus lib. 2. de iustitia quæst. 4. art. 4. Nauarr. in Sum. cap. 11. & 13. Præterea alij docent obligare in articulo mor- tis, in quo per se loquendo videtur obligare: tamen totam obligationem reicere in illud tempus, pla- nè repugnat tanti præcepti dignitati: plus enim re- quirat diuinæ amicitie ratio, tum quia diuina præ- cepta sæpius obligant: tertio quia hic amor de- bet esse regula, & principium necessarium actio- num: ergo inordinatum est reicere illum in finem vite.

2. Tandem alij concedunt obligare in primo in- stanti vsus rationis, postea verò in quibusdam euē- tibus. Primò si Baptismus sit ab adulto suscipien- dus. Sic Sor. libro primo, de natura, & gratia ca- pite 21. & libro secundo, de iustitia, quæst. 3. art. 10. Secundo, si ad eundem sit martyrium, vel aliud dif- ficile, & egregium opus inchoandum: sic Sotus ibi- dem. Tertiò quando aliquod insigne beneficium à Deo recipimus: sic Sotus eodem articulo. 10. & Medina libro 1. summæ cap. 14. Quartò cum conspiciamus iniuriam honori diuino fieri, & possemus impedi- re. Ita Sotus citatis locis, & Nauarr. summa cap. 11. num. 1. Cæterum hæc non placet, & quidem pri- mum illud de instanti vsu rationis satis reiectum est in 1. 2. Rursus primus casus non est verus etiam si, qui accedit ad Baptismum, antea non habuerit contritionem. Ratio est, nam qui accedit ad Bap-

tismum solum tenetur ita se disponere, ut dignè re- cipiat, hoc autem præstabit, si attritionem habeat, ut satis constat ex materia de Baptismo. Maior constat ex generali lege sacramentorum, neque enim est hic, unde aliam peculiaritatem obligationem fingamus, quod enim ait Sotus militem cum pri- mum militie acribitur, debere se, & omnia sua re- ferre in principem, parum vrget ad tantam obliga- tionem inducendam, satis enim est habere propo- situm sequendi militiam, & eam præstandi, ad quæ bō- ni milites tenentur, quod præstari potest sine hoc actu amoris. Ad hæc in martyrio nihil est certum, nam si quis iam probabiliter sit in gratia, erit obli- gatio communis etiam iis, qui sunt in articulo mor- tis, nisi per accidens aliquid aliud sit magis necessa- rium propter difficultatem operis, ut iam dicam: quod verò additur de opere egregio inchoando, si- ne fundamento dicitur, satis enim erit orare, vel quid simile facere. Tertius casus non est verus, quia post acceptum beneficium, satis erit gratias agere, ut satisfaciatur præcepto, & ad hoc non statim obli- gatur homo sub mortali. Vltimus casus, neque ipsi Soto videtur sufficiens, sed addit Nauarr. supra num. 9. tunc obligare amorem Dei, quando obligat amor proximi. Sed neq. hoc verum est, quia potest actus amoris proximi exerceri sine actu amoris Dei.

3. Obligatio igitur temporis, pro quo obligat preceptum affirmatiuum assignari potest, vel per se, ratione honestatis, vel necessitatis ipsius operis præcepti, vel propter aliud, ad quod interdum est necessarium, ut cum homo obligatur ad orandum propter tentationem occurrentem. Dico igitur pri- mò, propter occurrentem extrinsecam necessita- tem duobus modis obligari potest homo ad eli- ciendum actus amoris Dei super omnia, primo si necesse sit contritionem habere, ut in articulo mor- tis: præcipue si quis haberet conscientiam peccati mortalis, & credo obligare etiam si sit copia con- fessoris propter grauissimum negotium, & pericu- lum salutis æternæ, in quo excludendum est omne dubium, quoad fieri potest, ut in materia de pe- nitentia dicitur. Secundò si necessarium sit mini- strare ex officio, vel recipere sacramentum eum, qui conscientiam habet peccati mortalis, & non confite- tur, vel quia non potest, vel quia non vult. Alij addunt tempus grauissimæ tentationis, præcipue si quis iudicare esse opportunissimum remedium, & quasi necessarium medium se ad gratiam dispone- re, vel ad amorem Dei se excitare ad vincendum tentationem, quod interdum fortasse probabile est, raro tamen moraliter accidit. Idem erit, si oc- currant similes actus, in quibus propter extrinse- cam rationem necessarium sit vi diuino amore, & comparare Dei amicitiam, tanquam conuenien- tem dispositionem ad talem finem: tamen, quia in his casibus preceptum amoris Dei non obligat ratione sui, sed alterius, eius omisio non est pecca- tum contra hoc preceptum, sed contra illud, ratio- ne cuius est necessarium.

4. Dico secundo. Aliquando preceptum hoc per se obligat. Ratio est, quia hoc preceptum per se habet vim obligandi: ergo habet per se tempus necessarium. Item amor Dei per se est necessarius ad salutem. Cæterum articulus temporis non tam affirmatiue, quam negatiue assignari potest: sicut in precepto restitutionis dicitur obligare ad non multum differendam restitutionem, licet non pos- sit assignari primum instans restitutionis: ita di- co post vsu rationis teneri hominem non mul- tum differre actum amoris, præcipue, ut cognouit Deum esse vltimum finem, & esse sed diligendum: hinc sequitur, etiam post primum actum tene- ri hominem non prorsus cessare tota vita ab hoc amore, sed aliquando illum iterare propter ratio-

cap. 11. d. n. 152
Attritio suf-
ficiens, ut ad-
ultus acce-
dat ad Bapti-
smum de quo
author disp.
28. de sacra-
ment. sect. 2.

De tempore
martyrii idē
author disp.
19. de sacra-
ment. sect. 2.
Paragr. po-
test tamen,

Prænotatio
pro vera
sententia.

Conclusio

disp. 1. sect.
4. num. 19.

Conclusio

hinc con-
clutio

hinc con-
clutio

hinc con-
clutio

hinc con-
clutio

hinc con-
clutio

hinc con-
clutio

hinc con-
clutio